

**การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิต (ภาษีบาป)
: รายได้เพื่อความยั่งยืน กรณีศึกษา ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์
A Comparative Study of Excise Tax (Sin Tax): Sustainable Income
A Case Study of Thailand, Republic of the Philippines, and
Republic of Singapore**

สมบูรณ์ ศิริสุนทรวิทย์* ณัฐกร วัชโท**
ผกามาศ เลียงธนะฤกษ์*** วิรุฬหจิต กลิ่นล่อ****
Somboon Sirisunhirun* Nattagorn Watto**
Pakamat Leangthanarerk*** Wirunjit Klinlaor****

Received : 20 October 2021 / Revised : 30 November 2021 / Accepted : 3 December 2021

บทคัดย่อ

ภาษีสรรพสามิต (ภาษีบาป) เป็นรายได้ส่วนหนึ่งที่สำคัญทางการคลังของภาครัฐ ซึ่งการจัดเก็บรายได้เหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วแต่นำไปเพื่อการขับเคลื่อนพัฒนาสุขภาพของประชากรภายในประเทศ โดยเฉพาะการจัดเก็บภาษีบาปจากผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์และยาสูบ และผลกระทบที่เกิดจากการจัดเก็บภาษีดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ รวมถึงประชากรผู้ที่อาศัยอยู่ในรัฐ บทความทางวิชาการฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาษีบาปภาครัฐ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์และยาสูบของ 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์ เนื่องจากเป็นกลุ่มประเทศอาเซียน โดยฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีการปฏิวัติระบบภาษีบาปอยู่บ่อยครั้งจึงสามารถบรรลุผลลัพธ์ลดการบริโภคแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ของประชากรในประเทศได้ ในขณะที่สิงคโปร์ซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด พร้อมทั้งเป็นประเทศต้นแบบที่สำคัญในการพัฒนาระบบภาษี ของประเทศไทย จึงล้วนแล้วแต่เป็นประเทศกรณีตัวอย่างที่มีความน่าสนใจในระบบการจัดเก็บภาษีบาป ของภาครัฐได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้บทความได้มีขอบข่ายเนื้อหาของงานศึกษาที่สำคัญในการนำมาพิจารณา 3 เรื่อง ได้แก่ (1) บริบทและเบื้องหลังการจัดเก็บภาษีบาป (2) ระบบการจัดเก็บภาษีบาปของภาครัฐ และ (3) การคลังกับการหารายได้จากภาษีบาปของรัฐ

คำสำคัญ: ภาษีบาป/ ภาษีเปรียบเทียบ/ ประเทศไทย/ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์/ สาธารณรัฐสิงคโปร์

*รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**นักวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

***นักวิจัยอิสระ

****นักวิชาการแรงงาน สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสมุทรสงคราม กระทรวงแรงงาน

Abstract

Sin Tax is an important part of the government's fiscal revenue. Most of these revenue collections are used to drive the health improvement of the population within the country. Especially, the taxation of sins on alcohol and tobacco products and the impact of taxation will affect the fiscal, economic, including the people who live in the state. This paper aims to study the comparative study of the government sin tax especially alcohol and tobacco products of 3 countries; Thailand, the Republic of the Philippines, and the Republic of Singapore because they are all in ASEAN countries. Philippines is a country where the revolutionary sin tax system has been able to achieve results in reducing the tobacco and alcohol consumption of its population while Singapore is a developed country as well as being an important model country in the development of Thailand's tax system. Therefore, all of them are interesting example cases in the government's sin tax system as well. This paper has three studies that are important to consider: (1) the context and background of taxation, (2) the government's taxation system, and (3) finance and tax revenue of the state.

Keywords: Sin Tax/ Comparative Tax/ Kingdom of Thailand/ Republic of the Philippines/ Republic of Singapore

บทนำ

ในปัจจุบันสถานการณ์โรคไม่ติดต่อหรือที่เราเรียกกันว่า กลุ่มโรค NCDs (Non Communicable Diseases) ของทั่วโลกนั้น นับได้ว่าเป็นปัญหาด้านสุขภาพอันดับหนึ่ง ทั้งในเรื่องของการเสียชีวิตและภาระโรคโดยรวม จากการรายงานข้อมูลขององค์การอนามัยโรค (WHO) พบว่า ประชากรทั่วโลกเสียชีวิตจากโรค NCDs มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 38 ล้านคน (คิดเป็นร้อยละ 68) ของสาเหตุการเสียชีวิตทั้งหมดของประชากรโลก โดยกลุ่มโรคที่พบการเสียชีวิตที่มากที่สุด ได้แก่ โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคมะเร็ง โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง และโรคเบาหวาน ตามลำดับ ซึ่งเป็นการเสียชีวิตก่อนวัยอันควรสำหรับโรค NCDs ในกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียใต้-ตะวันออก รวมถึงประเทศไทย พบว่า กลุ่มโรคไม่ติดต่อยังคงเป็นปัญหาสุขภาพอันดับหนึ่งเช่นกัน โดยเกิดจากการมีพฤติกรรมทางสุขภาพที่ไม่เหมาะสม โดยปัจจัยเสี่ยงทางพฤติกรรมร่วมที่สำคัญประกอบด้วย (1) การใช้ผลิตภัณฑ์ยาสูบ (2) การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (3) การบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม และ (4) การมีกิจกรรมทางกายไม่เพียงพอ พร้อมทั้งเผชิญกับปัญหาที่ปัจจุบัน “คนเกิดน้อย อายุยืนขึ้น” หรือที่มักได้ยินคุ้นหูกันว่า “แก่ง่ายแต่ตายช้า” ยังไม่รวมถึง “เกิดน้อย ด้อยคุณภาพ” ประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่ได้มีการปฏิรูปภาครัฐครั้งใหญ่เพื่อสร้างนโยบายด้านสุขภาพที่ประชาชนมีแนวโน้มเป็นผู้สูงอายุในอนาคตหรืออยู่ในสภาวะสังคมสูงอายุในประเทศไปแล้ว ยกตัวอย่างเช่น ฟิลิปปินส์ ได้เผชิญสภาพปัญหาดังกล่าวเช่นกัน แม้แต่ประเทศที่พัฒนาแล้วใกล้เคียงอย่างสิงคโปร์ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ จากข้อมูล Worldometer (2020) พบว่าอัตราเจริญพันธุ์รวม (Total Fertility rate: TFR) ของทั้ง 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทยอยู่ที่ 1.5 ฟิลิปปินส์ อยู่ที่ 2.6 และสิงคโปร์ อยู่ที่ 1.2 ซึ่งทั้ง 3 ประเทศมีแนวโน้มของอัตราเจริญพันธุ์ลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่อายุคาดการณเฉลี่ยหรือที่เรียกว่า Life Expectancy ของประเทศไทยอยู่ที่ 77.7 ปี ฟิลิปปินส์ อยู่ที่ 71.7 ปี และสิงคโปร์ อยู่ที่ 84.1 ปี และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลทั้งหมดนี้จึงบ่งชี้ได้ว่าประชากรในแต่ละประเทศกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยหรือได้เข้าสู่สังคมสูงวัยแล้ว

ในการนี้ หนึ่งในเครื่องมือสำคัญสำหรับแก้ไขปัญหาดังกล่าวของรัฐบาลในหลายประเทศ คือ ภาษีสรรพสามิต หรือที่เราคุ้นหูกันในชื่อ “ภาษีบาป” ด้วยการนำเงินเข้ามาสนับสนุนส่งเสริมสุขภาพของประชากรในประเทศ ซึ่งหลักการที่สำคัญในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต คือ สินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ยกตัวอย่างเช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และผลิตภัณฑ์ยาสูบ (กรมสรรพสามิต, 2559) อีกทั้งยังเป็นนโยบายหนึ่งของการได้รับภาษีขาเข้าทางการคลัง จากรายงานระดับโลก โดยคณะทำงานพิเศษด้านนโยบายการคลังเพื่อสุขภาพ มูลนิธิบลูมเบิร์ก สหรัฐอเมริกา พบว่า การขึ้นอัตราภาษีบุหรี่ และภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถทำให้ความต้องการของประชาชนลดลง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2562) ขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างเช่นสิงคโปร์ที่มีรายได้ต่อหัวสูงเป็นอันดับแรกเมื่อเทียบกับประเทศอาเซียนกลับจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้อยลงเมื่อเทียบกับประเทศไทยและฟิลิปปินส์ ซึ่งรายได้ต่อหัวของไทยเมื่อเทียบกับประเทศในอาเซียน เป็นอันดับที่ 4 รองลงมาคือ ฟิลิปปินส์ เป็นอันดับที่ 6 ในขณะที่ประเทศไทยมีสัดส่วนรายได้จากภาษีสรรพสามิตที่

สูงเป็นอันดับที่ 2 ของอาเซียน ฟิลิปปินส์ติดอันดับที่ 7 และสิงคโปร์เป็นอันดับที่ 8 ตามลำดับ (สำนักแผนภาษี, 2558) ดังนั้นจึงมีข้อถกเถียงเกิดขึ้นว่า การขึ้นภาษีเป็นทางออกสำหรับประเทศได้จริงหรือไม่ เพราะแม้แต่กระทั่งประเทศพัฒนาแล้วอย่างสิงคโปร์ยังไม่ได้ใช้ภาษีสรรพสามิตเป็นทางออกหนึ่งเพื่อนำประเทศไปสู่การพัฒนา

จากสถิติอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอัตราการสูบบุหรี่ (เฉลี่ยต่อคนต่อปี) โดยการเปรียบเทียบ 3 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย พบว่า แนวโน้มอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในประเทศฟิลิปปินส์และประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับวัฒนธรรมการดื่มจากสเปน ทำให้คนฟิลิปปินส์มีการใช้จ่ายสำหรับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ค่อนข้างสูงในแต่ละปีและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยมูลค่าปีละกว่า 85,000 ล้านบาท โดยจากสถิติ พบว่า คนฟิลิปปินส์ (เฉลี่ยต่อคน) บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประมาณ 5.7 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2005 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่ที่ประมาณ 6.9 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2018 สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ถึงแม้ว่าศาสนาจะเป็นกลไกควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตาม คนไทยยังคงนิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกลงในสังคม โดยองค์การอนามัยโลกระบุว่าคนไทยจำนวน 1 ใน 4 บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นอันดับ 5 ของโลก ซึ่งจากสถิติ พบว่า คนไทย (เฉลี่ยต่อคน) บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 6.7 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2005 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่ที่ประมาณ 8.3 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2018 ในขณะที่บริบทของประเทศสิงคโปร์ มีแนวโน้มการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นไม่สูงมากนัก เนื่องจากแอลกอฮอล์เป็นฮาราม (Haram) หรือสิ่งต้องห้ามสำหรับชาวมุสลิม ในขณะที่ ผู้ที่ไม่ใช่ชาวมุสลิมส่วนใหญ่ก็ไม่นิยมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วยเหตุผลที่ว่าคนสิงคโปร์ไม่ค่อยยอมรับวัฒนธรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หากส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งอัตราภาษีสรรพสามิตของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงมากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก โดยจากสถิติ พบว่า คนสิงคโปร์ (เฉลี่ยต่อคน) บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประมาณ 1.8 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2005 และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย ไปอยู่ที่ประมาณ 2 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2018

สำหรับในส่วน of แนวโน้มอัตราการสูบบุหรี่ พบว่า ประเทศฟิลิปปินส์มีอัตราการสูบบุหรี่ (เฉลี่ยต่อคน) สูงที่สุด แต่มีแนวโน้มลดลงจากผลของการแก้ไขโครงสร้างภาษีสำหรับบุหรี่ ซึ่งจากสถิติ พบว่า คนฟิลิปปินส์ (เฉลี่ยต่อคน) สูบบุหรี่ประมาณ 108.7 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2012 และมีแนวโน้มลดลงอยู่ที่ประมาณ 80.8 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2017 เช่นเดียวกับบริบทของประเทศไทยที่อาศัยมาตรการทางภาษีเพื่อลดการสูบบุหรี่ของประชาชน ซึ่งจากสถิติ พบว่า คนไทย (เฉลี่ยต่อคน) สูบบุหรี่ประมาณ 40.5 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2012 และมีแนวโน้มลดลงอยู่ที่ประมาณ 33.1 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2017 ในขณะที่คนสิงคโปร์ มีแนวโน้มการสูบบุหรี่ลดลงเล็กน้อย กล่าวคือ มีอัตราการสูบบุหรี่เฉลี่ยต่อคนประมาณ 3.5 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2012 และมีแนวโน้มลดลงอยู่ที่ประมาณ 3.3 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2017

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการบริหารจัดการเกี่ยวกับภาษีบาป (Sin Tax) เฉพาะในส่วนของผู้ผลิตยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยอาศัยกรณีศึกษา จาก 3 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน ประกอบด้วย ประเทศไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ซึ่งแต่ละประเทศมีระบบโครงสร้างการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตในส่วนดังกล่าวที่แตกต่างกันด้วยเหตุที่ฟิลิปปินส์ได้มีการปฏิรูปภาษีบาปในหลายครั้งและได้รับการยกย่องให้เป็นตัวแบบการปรับอัตราภาษีบาป เนื่องจากสามารถลดอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และอัตราการสูญบุหรี่ยี่ห้อของประชากรได้ รวมถึงสิงคโปร์ได้เป็นต้นแบบการปรับอัตราภาษีของประเทศไทยในหลายครั้ง อันสามารถสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบการจัดเก็บภาษีบาปที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพทั้งในด้านการสร้างรายได้ให้กับคลังของรัฐและด้านการส่งเสริมสุขภาพ ที่ดีของพลเมืองภายในประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือนการสะท้อน “เหรียญสองด้าน” จากภาษีดังกล่าวทั้งในด้านของการจัดเก็บภาษีนำไปใช้เพื่อสุขภาพของประชากรและด้านการเพิ่มรายได้ของคลังภาครัฐ โดยข้อสรุปท้ายสุดนี้ภาษีบาปข้างต้นควรจัดเก็บไปเพื่อผลประโยชน์ฝั่งใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบอัตราภาษีบาป (ผู้ผลิตยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) ที่รัฐจัดเก็บส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของประชาชนอย่างไร
2. เพื่อศึกษาระบบอัตราภาษีบาป (ผู้ผลิตยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) ที่รัฐจัดเก็บส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ของรัฐอย่างไร

ขอบข่ายของประเด็นศึกษาเปรียบเทียบ

1. ระบบอัตราภาษีบาป (ผู้ผลิตยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) ที่รัฐได้จัดเก็บ ส่งผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของประชาชน หมายถึง การใช้มาตรการทางภาษีบริหารจัดการทางสาธารณสุข เพื่อลดอัตราการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยนับตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1776 The Wealth of Nations ได้มีการสนับสนุนให้รัฐมีนโยบายจัดเก็บภาษียาสูบและภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นสินค้าที่ไม่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิต (นิธิรัตน์ บุญตานนท์, 2563)

2. ระบบอัตราภาษีบาป (ผู้ผลิตยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) ที่รัฐได้จัดเก็บ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดหารายได้ของรัฐ หมายถึง มาตรการด้านรายรับของรัฐบาล ซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล (จิตตะวัน ชนะกุล, 2561) โดยภาษียาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถือได้ว่าส่วนหนึ่งของภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) อันเป็นภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) ที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่าง ทั้งนี้ หนึ่งในวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บ คือ เพื่อเป็นรายได้ของรัฐ ตามหลักการ Ramsey Rule (ปฏิภาณ ตั้งวิจิตร, 2562)

แนวคิดเกี่ยวกับการคลังเพื่อสังคม

บทความฉบับนี้ จัดทำขึ้นภายใต้การใช้แนวคิดการคลังเพื่อสังคมเป็นฐานในการพิจารณาวิเคราะห์ โดยแนวคิดดังกล่าว ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (ผู้จัดการออนไลน์, 2550) ได้อธิบายว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการคลัง เพื่อสังคมถือเป็นส่วนหนึ่งของขอบข่ายนโยบายสาธารณะ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนะการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงินการคลังที่มุ่งส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสุขภาวะของประชาชนภายในประเทศ ผ่านทางมาตรการต่างๆ อาทิ กลไกการจัดเก็บภาษี การยกเว้นและลดหย่อนภาษี การจัดสรรงบประมาณ และเงินอุดหนุนเพื่อเพิ่มพลังชุมชนและท้องถิ่น การสร้างหลักประกันทางสังคม กองทุนและการสนับสนุนให้ประชาคมในรูปแบบเงินกองทุน และการจัดการความรู้ เป็นต้น ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีกระบวนการกำหนดขอบข่ายเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะแก้ไขสภาพปัญหาขั้นพื้นฐาน ในสังคมอย่างแท้จริง เป็นนโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นภายใต้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมาย โดยระบุประเภทของเรื่องที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเป็นที่ชัดเจนมีทิศทาง ทั้งนี้ ในการบริหารนโยบายการคลัง ของประเทศที่พัฒนาแล้ว ย่อมมีเป้าหมายสำคัญในด้านการคลังของรัฐบาล ภายใต้ 3 ประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นแรก การบริหารการคลังให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ประเด็นที่สอง สร้างความเสมอภาคในการจัดสรรเงินงบประมาณเข้ามาบริหารประเทศ และประเด็นที่สาม การบริหารการคลังจะต้องสร้างการเติบโตให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ (กฤษณ์ รักชาติเจริญ, 2557)

ดังนั้น การใช้มาตรการทางภาษี จึงถือได้ว่าเป็นหนึ่งในนโยบายการคลังสาธารณะที่หน่วยงานของรัฐ มีบทบาทในการบริหารจัดการเพื่อสร้างประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ทั้งในด้านการสร้างสุขภาวะของประชาชนและในด้านการเป็นมาตรการด้านรายรับของรัฐบาล

การศึกษาเปรียบเทียบวิเคราะห์การบริหารจัดเก็บภาษีสรรพสามิต (ภาษีบาป): รายได้เพื่อความยั่งยืน? กรณีศึกษาประเทศไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์

ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบใน 3 ประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นด้านสุขภาพของประชาชน ประเด็นด้านระบบการจัดเก็บภาษีของรัฐ และประเด็นด้านการหารายได้ให้กับรัฐ รายละเอียดปรากฏ ดังนี้

ด้านสุขภาพของประชาชน ประเทศไทย นับได้ว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีกฎหมายจำกัดเวลาการจำหน่ายแอลกอฮอล์มีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2558 ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 โดยข้อมูลจาก World Population Review (2021) อธิบายว่าคนไทยมีอัตราการสูบบุหรี่เฉลี่ยร้อยละ 21.85 แบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 41.40 และเพศหญิงร้อยละ 2.30 ซึ่งเพศชายถือเป็นสัดส่วนที่สูง เพศหญิงถือเป็นสัดส่วนที่ต่ำในภูมิภาคอาเซียน ในขณะที่มีอัตราการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 20.3 ลิตรต่อคนต่อปี หรือบริโภคปริมาณแอลกอฮอล์ต่อกรัมที่ร้อยละ 43.9 ต่อคนต่อกรัมต่อปี นอกจากนี้พบว่า คนไทยมีปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กล่าวคือ คนไทย (เฉลี่ยต่อคน) บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประมาณ 6.7 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2005

และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่ที่ประมาณ 8.3 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2018 ในขณะที่ปริมาณการสูบบุหรี่ลดลง กล่าวคือ ประเทศไทยอาศัยมาตรการทางภาษีเพื่อลดการสูบบุหรี่ของประชาชน ซึ่งจากสถิติ พบว่าคนไทย (เฉลี่ยต่อคน) สูบบุหรี่ประมาณ 40.5 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2012 และมีแนวโน้มลดลงอยู่ที่ประมาณ 33.1 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2017 (Statista, 2021) ทั้งนี้ ประเทศไทยได้แบ่งรายได้จากภาษีบาปไปให้กับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ (1) กระทรวงมหาดไทย เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำเงินไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อให้ สสส. นำเงินไปใช้เพื่อเสริมสร้างสุขภาพ ทางกาย จิตใจ วัฒนธรรม ละคร เลิก การบริโภคเหล้า บุหรี่ (3) องค์กรกระจายเสียง และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะที่ได้เงินสนับสนุนจากรัฐบาล เป็นอีกองค์กรหนึ่งที่ได้รับเงินจากภาษีบาปนี้ ในการนี้ สื่อจะต้องทำเพื่อประชาชน เพื่อรัฐบาล ในการรณรงค์เกี่ยวกับโทษของเหล้า บุหรี่ และยาเสพติด และ (4) เพื่อนำไปใช้สนับสนุนกีฬา เพื่อให้องค์กรการกีฬามีเงินในการพัฒนาการกีฬาในด้านต่างๆ (ไทยพับลิก้า, 2560) ในขณะที่ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นหนึ่งในประเทศที่มีฐานการผลิตและการจัดจำหน่ายวัตถุดิบของแอลกอฮอล์ที่มีขนาดใหญ่ และกฎหมายปฏิรูปภาษีบาปที่ใช้ปรับอัตราภาษีอย่างสม่ำเสมอ โดยข้อมูลจาก World Population Review (2021) อธิบายว่าคนฟิลิปปินส์มีอัตราการสูบบุหรี่เฉลี่ยภายในประเทศ อยู่ที่ร้อยละ 25.75 แบ่งเป็นเพศชาย ร้อยละ 43.00 และเพศหญิงร้อยละ 8.50 ในขณะที่คนฟิลิปปินส์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 19.9 ลิตรต่อคนต่อปี หรือบริโภคปริมาณแอลกอฮอล์ต่อกรัมที่ร้อยละ 43.1 ต่อคนต่อกรัมต่อปี อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 2017 รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ดำเนินการปรับภาษีบาปครั้งใหญ่ ซึ่งมีเป้าหมายก็เพื่อลดสถิติจำนวนประชากรที่สูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์ (ประชาชาติธุรกิจ, 2561) จึงทำให้ปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปริมาณการสูบบุหรี่ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กล่าวคือ คนฟิลิปปินส์มีอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เฉลี่ยต่อคน) ประมาณ 5.7 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2005 โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี ค.ศ. 2010 อยู่ที่ประมาณ 7.1 ลิตรต่อปี แต่ในปี ค.ศ. 2018 กลับมีแนวโน้มลดลงอยู่ที่ประมาณ 6.9 ลิตรต่อปี ในขณะที่อัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลง ซึ่งจากสถิติ พบว่า คนฟิลิปปินส์ (เฉลี่ยต่อคน) สูบบุหรี่ประมาณ 108.7 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2012 และมีแนวโน้มลดลงอยู่ที่ประมาณ 80.8 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2017 (Statista, 2021) ทั้งนี้ ประเทศฟิลิปปินส์ได้ตราพระราชบัญญัติ Republic Act 10351 หรือ กฎหมายปฏิรูปภาษีบาป (Sin Tax Reform Law) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ถูกคิดค้นขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลภาษีอากรช่วยเหลือด้านการเงินให้แก่โครงการ Universal Health Care program ของรัฐบาล และลดความซับซ้อนของระบบภาษีสรรพสามิตสำหรับผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์และยาสูบในปัจจุบัน โดยนำภาษีไปสู่งบประมาณจัดสรรบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานผ่านการคุ้มครองหลักประกันสุขภาพของประชากรที่อยู่ในระดับล่างมากกว่าถึงร้อยละ 40 ของประชากรทั้งหมด (Kaiser et al, 2016; สำนักแผนภาษี, 2016; ประชาชาติธุรกิจ, 2560) สำหรับบริบทของสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นหนึ่งในประเทศที่มีกฎหมายต่อต้านการสูบบุหรี่เข้มงวดที่สุดของ

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564)

โลก โดยสิงคโปร์เริ่มมีกฎหมายต่อต้านการสูบบุหรี่ขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1970 อันเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามลดการสูบบุหรี่ในประเทศ (คมชัดลึก, 2562) การสูบบุหรี่ในที่ห้ามสูบบุหรี่ปรับเป็นเงินตั้งแต่ 200 - 1,000 เหรียญสิงคโปร์ นอกจากนี้บุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ห้ามซื้อ สูบ หรือมีบุหรี่ไว้ในครอบครอง (สำนักงาน ก.พ., ม.ป.ป.) ข้อมูลเชิงสถิติจาก World Population Review (2021) พบว่า คนสิงคโปร์มีอัตราการสูบบุหรี่เฉลี่ยร้อยละ 16.50 แบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 28.00 และเพศหญิงร้อยละ 5.00 ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่น้อยมากในภูมิภาคอาเซียน ในขณะที่คนสิงคโปร์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.9 ลิตรต่อคนต่อปี หรือบริโภคปริมาณแอลกอฮอล์ต่อกรัมที่ร้อยละ 6.3 ต่อคนต่อกรัมต่อปี สิงคโปร์มีระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ไม่ซับซ้อน ซึ่งอาศัยระบบขึ้นเดียวตามอัตราตามปริมาณ (Specific Tax) (Southeast Asia Tobacco Control Alliance, 2021) โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษี ประกอบด้วย (1) ทำให้เกิดรายได้และการจัดเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้น และ (2) ลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลด้านลบต่อสุขภาพ ส่งผลให้ปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลดลงในลักษณะคงที่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาเช่นเดียวกับปริมาณการสูบบุหรี่ กล่าวคือคนสิงคโปร์มีอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เฉลี่ยต่อคน) ประมาณ 1.8 ลิตรต่อปี ในปี ค.ศ. 2005 โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี ค.ศ. 2010 อยู่ที่ประมาณ 2.2 ลิตรต่อปี แต่ในปี ค.ศ. 2018 กลับมีแนวโน้มลดลงอยู่ที่ประมาณ 2 ลิตรต่อปี ในขณะที่อัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลง ซึ่งจากสถิติ พบว่า คนสิงคโปร์ (เฉลี่ยต่อคน) สูบบุหรี่ประมาณ 3.5 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2012 และมีแนวโน้มลดลงอยู่ที่ประมาณ 3.3 ล้านมวนต่อปี ในปี ค.ศ. 2017 (Statista, 2021) นอกจากนี้ รายได้จากภาษีสรรพสามิตประเภทผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์และยาสูบถือเป็นส่วนหนึ่ง ของการพัฒนาชนิดต่าง ๆ ภายในประเทศสิงคโปร์ โดยผลจากการระดมภาษีไปสู่การใช้จ่ายของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2019/2020 นั้น พบว่า รัฐบาลได้นำรายได้จากการจัดเก็บภาษีไปใช้ในภาคการพัฒนา ด้านสังคม ถึงร้อยละ 54.6 รองลงมา คือการพัฒนาภาคความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ร้อยละ 33.8 ตามมาด้วยการพัฒนาภาคการพัฒนาเศรษฐกิจ และการบริหารงานภาครัฐ ภายใต้สัดส่วนรายจ่ายร้อยละ 7.6 และร้อยละ 4 ตามลำดับ (Inland Revenue Authority of Singapore, 2021)

ด้านระบบการจัดเก็บภาษีของรัฐ ประเทศไทยมีระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตแบบหลายอัตราระบบคิดตามมูลค่าหรือตามปริมาณของสินค้าหรือบริการ หรือทั้งตามมูลค่าและปริมาณของสินค้าหรือบริการนั้น แต่ไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต โดยกรมสรรพสามิต เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษี กรมศุลกากรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บภาษีศุลกากรทั้งขาเข้าและขาออก สำหรับภาษียาสูบ จัดเก็บภาษีแบบระบบผสม จัดเก็บภาษีตามมูลค่าใน 2 อัตราที่แตกต่างกัน คือ ร้อยละ 20 และร้อยละ 40 ระหว่างบุหรี่ที่มีราคาขายปลีกไม่เกิน 60 บาทต่อซอง และเกิน 60 บาทต่อซอง เป็นเวลา 2 ปี หลังจากนั้นจะจัดเก็บภาษีตามมูลค่าในอัตราเท่ากัน 1 ตุลาคม 2564 โครงสร้างภาษีบุหรี่ใหม่ มีราคาขายปลีกไม่เกิน 72 บาท เป็นร้อยละ 25 และ ราคาขายปลีกเกิน 72 บาท เป็น

ร้อยละ 42 ราคาขายปลีกบุหรี่มีการปรับเพิ่มขึ้น 6-8 บาทต่อซอง มวนละ 1.20 บาท เป็น 1.25 บาท ขณะที่ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จัดเก็บภาษีแบบระบบผสม ปรับลดภาษีตามมูลค่าและเพิ่มอัตราภาษีตามปริมาณ (แรงแอลกอฮอล์) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล ปรับลดอัตราภาษีตามมูลค่า เนื่องจากฐานภาษีได้ปรับจากราคาขายส่งช่วงสุดท้ายเป็นราคาขายปลีกแนะนำ (สรุปกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560) สำหรับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตแบบระบบภาษีปริมาณที่มีการปรับอัตราภาษีสมาเสมอ หรือระบบภาษีแบบผสม ได้แก่ (1) สัดส่วนภาษีปริมาณ (2) ฐานภาษีเป็นราคาขายปลีก และ (3) ปรับอัตราภาษีแบบสมำเสมอ การปรับภายใต้พระราชบัญญัติ Republic Act 10351 หรือ กฎหมายปฏิรูปภาษีบาป (Sin Tax Reform Law) หลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมี 2 หน่วยงาน ได้แก่ (1) สำนักงานจัดเก็บภาษีภายในประเทศ (Bureau of Internal Revenue หรือ BIR) และ (2) สำนักงานศุลกากร (bureau of Customs หรือ BOC) (กรมสรรพสามิต, 2559) สำหรับภาษียาสูบ ยาเส้นสำหรับเคี้ยว “อัตราภาษีเดียว” และเรียกเก็บตามปริมาณ มีการปรับภาษีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ต่อปี ชีการ์ทำการคิดภาษี 2 ส่วน ได้แก่ ภาษีต่อหน่วย (Specific Tax) และภาษีตามมูลค่าขายปลีก (Ad Valorem Tax) พร้อมทั้งมีการปรับภาษีเพิ่มขึ้นในร้อยละ 10-20 ขณะที่ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สุราหักกันเก็บตามมูลค่าขายปลีก ซึ่งไม่รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่ม และมีการปรับอัตราเพิ่มจากร้อยละ 20 เป็น ร้อยละ 25 สำหรับภาษีต่อหน่วยมีการปรับเพิ่มเป็นจำนวนเงินเปโซต่อลิตรในแต่ละปี (สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงมะนิลา, 2560; ประชาชาติธุรกิจ, 2561) ในส่วนของสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตแบบระบบขึ้นเดียวตามอัตราตามปริมาณ (Specific Tax) (Southeast Asia Tobacco Control Alliance, 2021) โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษี เพื่อ (1) ทำให้เกิดรายได้และการจัดเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้น และ (2) ลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลด้านลบต่อสุขภาพ ดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตโดยกรมศุลกากร (Singapore Customs) สำหรับภาษียาสูบ ปรับขึ้นอัตราภาษี ร้อยละ 10 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เพื่อตอบสนองต่อนโยบายการป้องกันการใช้นิคมค่าประเภทยาสูบของประชาชนภายในประเทศจากปัญหาด้านปัญหาสุขภาพ และสอดคล้องกับข้อกำหนดในมาตรา 6 ของอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก เช่น บุหรี่ประเภท Cigars Cheroots และ Cigarillos ที่บรรจุด้วยสารยาสูบ จากเดิมอัตรา 388 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อกิโลกรัม ขึ้นเป็น 427 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อกิโลกรัม (WHO, 2018; Singapore Customs, 2021) ขณะที่ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใช้อัตราตามปริมาณ (ต่อลิตรของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์) โดยรัฐบาลสิงคโปร์มีนโยบายปรับขึ้นอัตราภาษีประเภทแอลกอฮอล์เมื่อปี พ.ศ. 2557 ในอัตราร้อยละ 25 ซึ่งคาดหวังว่าผู้บริโภคแอลกอฮอล์ภายในประเทศจะต้องจ่ายเงินมากขึ้นระหว่าง 20 – 70 เซนต์สำหรับการซื้อแอลกอฮอล์หนึ่งขวด) (The Straitstimes, 2014) เช่น เบียร์ Stout หรือ porter อยู่ที่อัตรา 60 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อแอลกอฮอล์หนึ่งลิตร สปาร์คคอลลิงไวน์ อยู่ที่อัตรา 88 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อแอลกอฮอล์หนึ่งลิตร

ด้านการหารายได้ให้กับรัฐจากนโยบายด้านภาษีบาป ประเทศไทย มีรายได้จากการเก็บภาษีสรรพสามิต เช่น ผลิตภัณท์ยาสูบ แอลกอฮอล์ และปิโตรเลียม เป็นต้น เมื่อได้เปรียบเทียบกับเป็นสัดส่วนของรายได้จากการเก็บภาษีทั้งหมดของภาครัฐ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นต้นนั้น พบว่า ผลิตภัณท์ยาสูบและแอลกอฮอล์ของประเทศไทยเป็นรายได้ที่ภาครัฐสามารถจัดเก็บ (ไม่ได้) เป็นรายได้ที่มากที่สุดในช่วงระยะเวลาระหว่าง 8 ปี (ค.ศ. 2013 - 2020) ทั้งนี้ เมื่อทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อปีเปลี่ยนไป รายได้จากประเภทแอลกอฮอล์และยาสูบไม่ได้เปลี่ยนแปลง ทำให้จำนวนรายได้จากข้อมูลยาสูบมีรายได้ใกล้เคียงกันในทุกปี ขณะที่ในปี 2020 รายได้ลดลงที่ 64,396 ล้านบาท เช่นเดียวกันกับประเภทแอลกอฮอล์ที่ 138,739 ล้านบาท และในขณะปี 2013 พบว่ายาสูบสร้างรายได้ที่ 66,270 ล้านบาท ประเภทแอลกอฮอล์สร้างรายได้ที่ 130,097 ล้านบาท ด้านสัดส่วนรายได้ภาษีสรรพสามิต พบว่า ผลิตภัณท์แอลกอฮอล์และยาสูบ รัฐบาลไทยสามารถจัดเก็บได้เพียงร้อยละ 36 โดยผลิตภัณท์ยาสูบนั้นสามารถจัดเก็บเป็นรายได้ถึงร้อยละ 11 ในขณะที่ ภาษีผลิตภัณท์แอลกอฮอล์สามารถจัดเก็บเป็นรายได้ของรัฐได้ร้อยละ 25 ซึ่งน้อยกว่าภาษีสรรพสามิตทั้งหมด ในปี 2019 สำหรับภาษีประเภทอื่น ๆ ในสรรพสามิต เช่น ปิโตรเลียม ยานยนต์ เป็นต้น สัดส่วนรายได้อยู่ที่ร้อยละ 64 ของภาษีสรรพสามิตทั้งหมดภายในประเทศ ซึ่งภาษีที่มีการจัดเก็บ มากที่สุดของไทยนั้น เป็นภาษีน้ำมันปิโตรเลียม (กรมสรรพสามิต, 2560) สำหรับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีรายได้จากการเก็บภาษีสรรพสามิตเช่น ผลิตภัณท์ยาสูบ แอลกอฮอล์ และปิโตรเลียม เป็นต้น เมื่อได้เปรียบเทียบกับเป็นสัดส่วนของรายได้จากการเก็บภาษีทั้งหมดของภาครัฐ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นต้น ที่ร้อยละ 9 (เปรียบเทียบในค่าเงินเปโซฟิลิปปินส์) พบว่า ผลิตภัณท์ยาสูบและแอลกอฮอล์ อยู่ที่ร้อยละ 6 ถึงร้อยละ 9 ด้านภาษีจากผลิตภัณท์ยาสูบเป็นรายได้ที่ภาครัฐสามารถจัดเก็บได้มากที่สุดในรอบระยะเวลาสรรพสามิตมาตลอดช่วงระหว่างกว่า 10 ปี และเก็บได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกปี ผลิตภัณท์ยาสูบพบว่า เมื่อปีเปลี่ยนไปรายได้ที่ได้จากยาสูบเปลี่ยนไปในทิศทางบวกในระดับนัยสำคัญที่ร้อยละ 99 และค่าความสัมพันธ์ Pearson correlation coefficient อยู่ที่ 0.978 กล่าวคือ รายได้จากยาสูบเพิ่มขึ้นมากในทุกๆ ปี สำหรับแอลกอฮอล์พบว่า เมื่อปีเปลี่ยนไปรายได้ที่ได้จากแอลกอฮอล์เปลี่ยนไปในทิศทางบวก ในระดับนัยสำคัญที่ร้อยละ 99 และค่าความสัมพันธ์ Pearson correlation coefficient อยู่ที่ 0.981 กล่าวคือ รายได้จากแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นมากในทุกๆ ปีผลิตภัณท์ยาสูบถือได้ว่าเป็นผลิตภัณท์อันดับหนึ่งที่เป็นรายได้จากสรรพสามิตของฟิลิปปินส์โดยในปี 2010 ภาครัฐมีรายได้ถึง 31,730 ล้านเปโซ ฟิลิปปินส์ (20,824 ล้านบาทไทย) และในปี 2019 มีรายได้ถึง 147,633 ล้านล้านเปโซฟิลิปปินส์ (98,736.12 ล้านบาทไทย) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นระดับมากทุกๆ ปี รายได้ของภาครัฐที่จัดเก็บภาษีจากผลิตภัณท์แอลกอฮอล์ พบว่า ในปี 2010 มีรายได้ 21,781 ล้านเปโซฟิลิปปินส์ (14,567.01 ล้านบาทไทย) และปี 2019 มีรายได้ 76,999 ล้านเปโซฟิลิปปินส์ (51,496.50บาทไทย)มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกๆ

ปี เช่นเดียวกัน ด้านสัดส่วนรายได้ภาษีสรรพสามิต พบว่า ผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์และยาสูบ สามารถจัดเก็บเป็นรายได้ของรัฐ ถึงร้อยละ 71 โดยผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นสามารถจัดเก็บเป็นรายได้ของรัฐถึงร้อยละ 47 ในขณะที่ ภาษีผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์สามารถจัดเก็บเป็นรายได้ของรัฐได้ร้อยละ 24 ซึ่งเกินกว่ากึ่งหนึ่งของ ภาษีสรรพสามิตทั้งหมด ในปี 2019 สำหรับภาษีอื่นๆ ในสรรพสามิต เช่น ปีโตรเลียม ยานยนต์ เป็นต้น สัดส่วนรายได้ที่ร้อยละ 29 ของภาษีสรรพสามิตทั้งหมด (OECD, 2019) ในส่วนของสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีรายได้จากการเก็บภาษีสรรพสามิต เช่น ผลิตภัณฑ์ยาสูบ แอลกอฮอล์ และปีโตรเลียม เป็นต้น เมื่อได้เปรียบเทียบกับสัดส่วนของรายได้จากการเก็บภาษีทั้งหมดของภาครัฐ เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีโรงเรือนและที่ดิน เป็นต้น ที่ร้อยละ 10 พบว่า ผลิตภัณฑ์ยาสูบและแอลกอฮอล์ อยู่ที่ร้อยละ 4 ถึง ร้อยละ 5 ภาษีจากผลิตภัณฑ์ยาสูบและแอลกอฮอล์ถือเป็นหนึ่งในสามของรายได้หลักภายในหมวด ภาษีสรรพสามิตของประเทศสิงคโปร์ที่ภาครัฐสามารถจัดเก็บตลอดระยะเวลาระหว่าง 10 ปี (ค.ศ. 2010 - 2019) ผลิตภัณฑ์ยาสูบ ถือเป็นรายได้สูงสุด ในบรรดาภาษีสรรพสามิต โดยในปี 2010 มีรายได้ 889 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ (22,053.29 ล้านบาทไทย) และปี 2019 มีรายได้ 1,160 ล้านดอลลาร์ สิงคโปร์ (28,775.94 ล้านบาทไทย) ทั้งนี้ เมื่อทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า เมื่อปีเปลี่ยนไปรายได้ที่ได้จากผลิตภัณฑ์ยาสูบของประเทศสิงคโปร์เปลี่ยนไปในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าความสัมพันธ์ Pearson correlation coefficient อยู่ที่ 0.675 กล่าวคือ รายได้จากยาสูบเพิ่มขึ้นมากในระดับปานกลางทุกๆ ปี รายได้ของภาครัฐที่จัดเก็บภาษีจากภาษี จากผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ พบว่า ในปี 2010 มีรายได้ 470 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ (11,659.22 ล้านบาทไทย) และปี 2019 มีรายได้ 678 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ (16,819.04 ล้านบาทไทย) ทั้งนี้ พบว่า เมื่อปีเปลี่ยนไปรายได้ที่ได้จากภาษีประเภทแอลกอฮอล์เปลี่ยนไปในทิศทางบวกอย่างมากในระดับนัย สำคัญที่ร้อยละ 0.01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ Pearson correlation coefficient อยู่ที่ 0.945 กล่าวคือ รายได้จากแอลกอฮอล์ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระดับมากทุก ๆ ปี ด้านสัดส่วนรายได้ภาษีสรรพสามิต พบว่า ผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์และยาสูบ สามารถจัดเก็บเป็นรายได้ของรัฐถึงร้อยละ 56 โดยผลิตภัณฑ์ยาสูบนั้นสามารถจัดเก็บเป็นรายได้ของรัฐถึงร้อยละ 35 ในขณะที่ ภาษีผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์สามารถจัดเก็บเป็นรายได้ ของรัฐได้ร้อยละ 21 ซึ่งเกินกว่าครึ่งหนึ่งของภาษีสรรพสามิตทั้งหมด สำหรับภาษีอื่นๆ ในสรรพสามิต เช่น ปีโตรเลียม ยานยนต์ เป็นต้น สัดส่วนรายได้ที่อยู่ร้อยละ 44 ของภาษีสรรพสามิตทั้งหมด (OECD, 2019)

สรุปและอภิปรายผล

จากข้อมูลเชิงเปรียบเทียบข้างต้น พบว่า นโยบายการจัดเก็บ “ภาษีบาป” ถือได้ว่ามีความ สำคัญโดยตรงต่อมาตรการการสร้างสุขภาวะของประชาชนภายในประเทศ ซึ่งหลักการในการจัดเก็บ ภาษีสรรพสามิตข้างต้น คือ การเพิ่มอัตราภาษีเข้าไปรวมในราคาสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของ ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ (บุหรี่ยี่) ซึ่ง

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564)

เป็นสินค้าที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายเพื่อบริโภคของประชาชนในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังเป็นนโยบายหนึ่งของภาครัฐในการได้รับภาษี (รายได้) ขาเข้าทางการคลังให้กับรัฐในรูปของภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) อันเป็นภาษีทางอ้อม (Indirect Tax)

รัฐบาลทั้ง 3 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้พิจารณา ให้ความสำคัญในการบริหารจัดการอัตราภาษีผลิตภัณฑ์ยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กล่าวคือ

ประเทศไทย รัฐบาลได้มีกฎหมายเวลาการจำหน่ายแอลกอฮอล์มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 มกราคม 2558 ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต โดยกรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษี และกรมศุลกากรเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเก็บภาษีศุลกากรทั้งขาเข้าและขาออก มีระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตแบบหลายอัตรา คิดตามมูลค่า หรือตามปริมาณของสินค้าหรือบริการ หรือทั้งตามมูลค่าและปริมาณของสินค้าหรือบริการนั้น แต่ไม่เกินอัตราที่ระบุไว้ในบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ภาษียาสูบมีการจัดเก็บภาษีแบบระบบผสม จัดเก็บภาษีตามมูลค่าใน 2 อัตราที่แตกต่างกัน คือ ร้อยละ 20 และ ร้อยละ 40 ซึ่งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2564 ได้มีการปรับโครงสร้างเป็น ร้อยละ 25 และ ร้อยละ 42 เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เคยเกิดในอดีต และตอบโจทย์ ใน 4 เรื่องหลักคือ (1) ด้านสาธารณสุข (2) ด้านเกษตรกรผู้ปลูกใบยาสูบ จะต้องได้รับผลกระทบน้อยที่สุด (3) ด้านรายได้ของรัฐบาลจะต้องไม่ลดลง และ (4) ด้านการดูแลบริหารจัดการบุหรี่ยี่เถียนและบุหรี่ปลอม ในขณะที่การจัดเก็บภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จัดเก็บภาษีแบบระบบผสมปรับลดภาษีตามมูลค่าและเพิ่มอัตราภาษีตามปริมาณ (แรงแอลกอฮอล์) เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากล ปรับลดอัตราภาษีตามมูลค่า เนื่องจากฐานภาษีได้ปรับจากราคาขายส่งช่วงสุดท้ายเป็นราคาขายปลีกแนะนำโดยรัฐได้มี การแบ่งรายได้การจัดเก็บให้แก่กระทรวงมหาดไทยนำไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) นำเงินไปใช้เพื่อเสริมสร้างสุขภาพ ทางกาย จิตใจ ธรรมรงค์ ลด ละ เลิก การบริโภคเหล้า บุหรี่ องค์กรการกระจายเสียง และแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (Thai PBS) ในการณรงค์เกี่ยวกับโทษของเหล้า บุหรี่ และยาเสพติด องค์กรการกีฬาในการสนับสนุนและพัฒนาการกีฬาในด้านต่างๆ

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ รัฐบาลได้ดำเนินการออกนโยบายและมาตรการบังคับเชิงกฎหมาย นั้นคือ พระราชบัญญัติ Republic Act 10351 หรือ กฎหมายปฏิรูปภาษีบาป (Sin Tax Reform Law) เพื่อเป็นเครื่องมือกำกับดูแลภาษีอากรช่วยเหลือด้านการเงินให้แก่โครงการ Universal Health Care program ของรัฐบาล และลดความซับซ้อนของระบบภาษีสรรพสามิตสำหรับผลิตภัณฑ์แอลกอฮอล์ และยาสูบ โดยอาศัยระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตแบบระบบภาษีปริมาณที่มีการปรับอัตราภาษีสม่ำเสมอ หรือระบบภาษีแบบผสม ได้แก่ (1) สัดส่วนภาษีปริมาณ (2) ฐานภาษีเป็นราคาขายปลีก

และ (3) ปรับอัตราภาษีแบบสมำเสมอ ซึ่งในส่วนของภาษียาสูบ ยาเส้นสำหรับเคี้ยวใช้ “อัตราภาษีเดียว” และเรียกเก็บตามปริมาณ มีการปรับภาษีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ต่อปี ชีการ์ทำการคิดภาษี 2 ส่วน ได้แก่ ภาษีต่อหน่วย (Specific Tax) และภาษีตามมูลค่าขายปลีก (Ad Valorem Tax) พร้อมทั้งมีการปรับภาษีเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 10 - 20 สำหรับ ในส่วนของภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สุรากลั่น ใช้การเก็บตามมูลค่าขายปลีก ซึ่งไม่รวมภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่ม และมีการปรับอัตราเพิ่มจากอัตราร้อยละ 20 เป็นอัตราร้อยละ 25 สำหรับภาษีต่อหน่วย มีการปรับเพิ่มเป็นจำนวนเงินเบโซต่อลิตรในแต่ละปี ทั้งนี้ ผลจากการดำเนินนโยบายด้านภาษีบาปข้างต้นนั้นในภาพรวม พบว่า รัฐมีรายได้จากภาษียาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่ส่งผลต่อด้านบวกต่อการบริโภคที่ลดลงซึ่งส่งผลดีต่อสุขภาพ

สาธารณรัฐสิงคโปร์ รัฐบาลได้อาศัยระบบการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตแบบระบบขั้นเดียวตามอัตราตามปริมาณ (Specific Tax) มีวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษี เพื่อ (1) ทำให้เกิดรายได้และการจัดเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้น และ (2) ลดการบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลด้านลบต่อสุขภาพ โดยในส่วนของอัตราภาษียาสูบ ได้ทำการปรับขึ้นในอัตราภาษี ร้อยละ 10 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 เพื่อตอบสนองต่อนโยบายการป้องกันการใช้นิโคตินค่าประเภทยาสูบของประชาชนภายในประเทศจากปัญหาด้านปัญหาสุขภาพ และสอดคล้องกับข้อกำหนดในมาตรา 6 ของอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก สอดคล้องกับอัตราภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ปรับขึ้นในอัตราภาษีประเภทแอลกอฮอล์เมื่อปี พ.ศ. 2557 ร้อยละ 25 ซึ่งเป็นการสร้างภาระทางภาษีของประชาชนให้เพิ่มขึ้น โดยคาดหวังให้ประชาชนผู้ประสงค์บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องจ่ายเงินมากขึ้น 20 - 70 เซนต์สำหรับการซื้อแอลกอฮอล์หนึ่งขวด ทั้งนี้ ผลจากการดำเนินนโยบายด้านภาษีบาปข้างต้นในภาพรวม พบว่า รัฐมีรายได้จากภาษียาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นทุกปี รวมทั้งมาตรการดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนภายในประเทศมีอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ลดลง ในอัตราคงที่

บริบทข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดการคลังเพื่อสังคมอันถือเป็นขอบข่ายของนโยบายสาธารณะซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนะการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบายการเงินการคลังที่มุ่งจะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและสุขภาวะของประชาชนภายในประเทศ ผ่านทางมาตรการต่างๆ โดยหนึ่งในกลไกสำคัญ คือ การจัดเก็บภาษีสรรพสามิต (ภาษีบาป) กล่าวคือ การใช้มาตรการทางภาษีดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นหนึ่งในนโยบายการคลังสาธารณะที่ถูกใช้เพื่อการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐในการมุ่งสู่ผลประโยชน์ต่อสังคมในมิติด้านการสร้างสุขภาวะของประชาชนในประเทศและการเป็นมาตรการเพื่อเพิ่มรายได้ของรัฐบาล

รัฐบาลหลายประเทศได้คำนึงถึงมิติด้านทุนมนุษย์และผลกระทบระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นด้านสุขภาพของประชากรที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่นเดียวกับงานศึกษาของ Cetin & Dogan (2015) กล่าวคือ หากประชากรมีสุขภาพที่ดีย่อมส่งผลดีต่อเศรษฐกิจ

ให้เจริญเติบโตมากขึ้น รัฐจำเป็นต้องคำนึงสุขภาพของประชากรในประเทศ โดยการเพิ่มอัตราภาษีบาปเพื่อลดการบริโภคบุหรี่และแอลกอฮอล์ของประชากรในประเทศดังงานวิจัยของ มูลนิธิบิลมูมเบิร์ก สหรัฐอเมริกา (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2562) จะทำให้เศรษฐกิจสามารถดำเนินต่อไปในระยะยาวด้วยประชากรที่มีคุณภาพสุขภาพที่ดี

ข้อเสนอแนะ

การจัดเก็บภาษีบาปมีความสัมพันธ์ต่อมิติด้านสุขภาพของประชาชนในทางหนึ่ง และยังส่งผลต่อประสิทธิภาพด้านรายรับของรัฐที่แตกต่างกัน ในส่วนท้ายของบทความนี้ คณะผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะต่อประเด็นการพัฒนาการบริหารการจัดเก็บภาษีบาป (ในส่วนของผลิตภัณฑ์ยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์) ดังต่อไปนี้

1. รัฐควรพัฒนาและดำเนินการตามนโยบายภาษียาสูบและแอลกอฮอล์ระยะยาว (Long-term Policy) ร่วมกับการกำหนดตัวชี้วัดภายใต้กรอบนโยบายสุขภาพแห่งชาติ (National Health Target)

2. รัฐควรดำเนินการปรับโครงสร้างเป็นระบบภาษีปริมาณที่มีการปรับอัตราภาษีสม่ำเสมอ หรือระบบภาษีผสมแบบอัตราเดียว โดยกำหนดอัตราภาษีมูลค่าที่ไม่สูงมากนัก (ประมาณร้อยละ 25) และกำหนดแผนการปรับอัตราภาษีในระยะยาวที่ชัดเจน

3. การคำนึงถึงทุนมนุษย์และผลกระทบระยะยาว ดังนั้นภาครัฐควรเพิ่มอัตราภาษีเพื่อลดการบริโภคสินค้าที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบระยะยาว (long term effect) มากกว่าการคำนึงถึงรายได้เฉพาะหน้าในช่วงใดช่วงหนึ่ง ซึ่งหลักการเพิ่มควรคำนึงถึงหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National treatment) และไม่มีขั้นตอนการประเมินที่ซับซ้อนมากเกินไปเพื่อหลีกเลี่ยงการหลบหลีกภาษี พร้อมทั้งควรมีการปรับอัตราภาษีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพื่อไม่ให้เป็นการล้ำสมัยมากเกินไปดังระบบภาษีของฟิลิปปินส์ที่ได้รับการยกย่องจาก World Bank ให้ฟิลิปปินส์เป็น “Role Model” แก่ประเทศอื่นๆ ที่สามารถลดอัตราการดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ได้ซึ่งเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน

บรรณานุกรม

กรมสรรพสามิต. (2560). การจัดเก็บภาษียาสูบ. สรุปกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ https://www.mof.go.th/storage/Content/File/news%26event/excise_160960_02.pdf

กรมสรรพสามิต. (2560). การจัดเก็บภาษีสุรา. สรุปกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ https://www.mof.go.th/storage/Content/File/news%26event/excise_160960_02.p

- กรมสรรพสามิต. (2559). ประเทศฟิลิปปินส์. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://webdev.excise.go.th/aec-law/th/excise-th-philippines.php>
- กรมสรรพสามิต. (2559). ประเทศฟิลิปปินส์. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://webdev.excise.go.th/aec-law/th/excise-th-philippines.php>
- กรมสรรพสามิต. (ม.ป.ป.). สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ Republic of the Philippines. เอกสารประกอบ การนำเสนอจากสำนักแผนภาษี กรมสรรพสามิต
- กฤษณ์ รักชาติเจริญ. (2557). การบริหารการคลังภายใต้แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่. วารสาร นกบริหาร, 34(1), 3-10.
- คมชัดลึก. (2562). “เคบินสูบบุหรี่” จัดพื้นที่สิ่งหอมควันแบบสิงคโปร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://www.komchadluek.net/news/372910>
- ชิตตะวัน ชนะกุล. (2561). ภาวะภาษีและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย. MFU Connexion, 7(2), 174-197.
- ไทยพับลิก้า. (2560). ปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตใครกระทบมากที่สุด. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://thaipublica.org/2017/09/alcohol-and-tobacco-tax-restructuring-19-9-2560/>
- ไทยพับลิก้า. (2560). ทางข้อมูลรายได้ภาษีเหล้า - บุหรี่ ก้อนใหญ่อยู่ในมือใคร. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://thaipublica.org/2017/09/sin-tax-who-is-the-big-one/>
- นิธิรัตน์ บุญตานนท์. (2563). บทเรียนจากภาษีสุรา-ยาสูบ สู่ภาษีเครื่องดื่มที่มีน้ำตาล: มาตรการทาง ภาษีเพื่อประชาชนสุขภาพดี รัฐมีรายได้เพิ่ม. วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 3(1), 68-80.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2560). “ฟิลิปปินส์” ยกเครื่องระบบภาษี ขจัดหามาลงทุน-เพิ่มรายได้รัฐ. สืบค้น เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://www.prachachat.net/breaking-news/news-2594>
- ประชาชาติธุรกิจ. (2561). “ฟิลิปปินส์” ปฏิรูป “ภาษีบาป” หวังปั้นโมเดล “ชาติสีขาว”. สืบค้นเมื่อ วันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ (prachachat.net)
- ผู้จัดการออนไลน์. (2550). การเงินการคลังเพื่อสังคม : เพิ่มพลังประชาชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://mgronline.com/daily/detail/9500000061330>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2562). เปิดรายงานระดับโลก หนุนใช้ภาษีบุหรี่ยาสูบ-เหล้า-น้ำตาล เพื่อสุขภาพประชาชน. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://www.thaihealth.or.th/Content/49540>

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 17 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2564)

- สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร. (2560). อัตราภาษี. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ https://www.ditp.go.th/contents_attach/92636/92636.pdf
- สำนักแผนภาษี. (2559). กลุ่มศึกษาภาษีสรรพสามิตอาเซียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://www.excise.go.th/cs/groups/>
- สำนักแผนภาษี.(2558). ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(2558).สืบค้นเมื่อวันที่28กันยายนพ.ศ.2564จากเว็บไซต์ <https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/mjaw/mdc1/~edisp/webportal16200075899.pdf>
- สำนักแผนภาษี. (2558). ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน Asean Economic Community (AEC). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2564 จากเว็บไซต์ <https://www.excise.go.th/cs/groups/public/documents/document/mjaw/mte4/~edisp/webportal16200118982.pdf>
- Cetin, M., & Dogan, I. (2015). The impact of education and health on economic growth: Evidence from Romania (1980-2011). *Romanian Journal of Economic Forecasting*, 18(2), 133.
- Inland Revenue Authority of Singapore. (2021). The Singapore Tax System. Retrieved October 10, 2021, from <https://www.iras.gov.sg/irashome/About-Us/Taxes-in-Singapore/The-Singapore-Tax-System/>
- Kaiser, K., Bredenkamp, C., & Iglesias, R. (2016). Sin tax reform in the Philippines: transforming public finance, health, and governance for more inclusive development. World Bank Publications.
- OECD. (2019). Details of Tax Revenue - Singapore. Retrieved October 12, 2021, from <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REVPHL>
- OECD.(2019).DetailsofTaxRevenue.RetrievedOctober12,2021,from<https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=REVPHL>
- Population Education. (2014). What is Total Fertility Rate? Retrieved October 4, 2021, from <https://populationeducation.org/what-total-fertility-rate/>
- Singapore Customs. (2021). List of Dutiable Goods. Retrieved October 10, 2021, from <https://www.customs.gov.sg/businesses/valuation-duties-taxes-fees/duties-and-dutiable-goods/list-of-dutiable-goods>
- Southeast Asia Tobacco Control Alliance. (2021). *SEATCA Tobacco Tax Index 2021*. Bangkok: Southeast Asia Tobacco Control Alliance

- Statista. (2021). Per capita alcohol consumption in Singapore from 2005 to 2018. Retrieved October 10, 2021, from <https://www.statista.com/statistics/691362/singapore-per-capita-alcohol-consumption/>
- Statista. (2021). Per capita alcohol consumption in Thailand in 2005, 2010, 2015, 2016, and 2018. Retrieved October 10, 2021, from <https://www.statista.com/statistics/691394/thailand-per-capita-alcohol-consumption/>
- Statista. (2021). Per capita alcohol consumption in the Philippines in 2005 to 2018. Retrieved October 10, 2021, from <https://www.statista.com/statistics/691359/philippines-per-capita-alcohol-consumption/>
- The Straitstimes. (2014). Higher alcohol ‘sin’ tax: A look at booze consumption, top tipple choices in Singapore. Retrieved October 10, 2021, from <https://www.straitstimes.com/singapore/higher-alcohol-sin-tax-a-look-at-booze-consumption-top-tipple-choices-in-singapore>
- WHO. (2018). Singapore increases excise duty on tobacco products by 10%. Retrieved October 10, 2021, from <https://untobaccocontrol.org/impldb/singapore-increases-excise-duty-on-tobacco-products-by-10/>
- World Population Review. (2021). Alcohol Consumption by Country 2021. Retrieved October 12, 2021, from <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/alcohol-consumption-by-country>
- World Population Review. (2021). Smoking Rates by Country 2021. Retrieved October 12, 2021, from <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/smoking-rates-by-country>
- Worldometer. (2020). Thailand Demographics 2020 (Population, Age, Sex, Trends). Retrieved October 4, 2021, from Thailand Demographics 2020 (Population, Age, Sex, Trends) - Worldometer (worldometers.info)
- Worldomete. (2020). Philippines Demographics 2020 (Population, Age, Sex, Trends). Retrieved October 4, 2021, from Philippines Demographics 2020 (Population, Age, Sex, Trends) - Worldometer (worldometers.info)
- Worldomete. (2020). Singapore Demographics 2020 (Population, Age, Sex, Trends). Retrieved October 4, 2021, from Singapore Demographics 2020 (Population, Age, Sex, Trends) - Worldometer (worldometers.info)